

נעם טקסט

הסיפור של נעם טקסט הוא סיפור ארוך.

חמש עשרה שנה בערך.

בתחילת הדרך, המוטיבציה היתה ליצור אלטרנטיבה לפרנק-ריהל. בזמנו, הוא היה הפונט הנפוץ ביותר בעברית. בזמנו, הוא שימש לסידור כל הספרים והרוב המכריע של העיתונות בעברית.

חמש עשרה שנה אחר כך, פרנק-ריהל הוא הפונט הנפוץ ביותר בעברית, משמש לסידור כל הספרים והרוב המכריע של העיתונים (בפרינט...)

אז זהו, ששום דבר לא השתנה, והכל השתנה.

במקור, אי אז, ביקשתי ליצור משפחה של פונטים סריפיים, לסידור טקסט רץ, המכילה עברית ולטינית. פונטים, שלא יסגירו בשום צורה את היותם חלק ממשפחה "חתרנית" שכזו, המכילה שני אלפאביתים שונים כל כך. עברית - שתראה ותעבוד כמו עברית; לטינית - שתראה אמינה, מעניינת ושימושית לסידור טקסט באנגלית (או בצרפתית, פינית, צ'כית וכו'). **עברית שאינה מוכרת את נשמתה על מנת לדור בכפיפה אחת עם הלטינית, ולהיפך.** חשוב היה לי לאפשר סידור דו-לשוני (ולמעשה דו-אלפאביתי) רהוט ואיכותי. כזה שיזמין קריאה נינוחה וממושכת. ביקשתי לאפשר למעצבים בישראל לשזור טקסט באנגלית ברצף של טקסט עברי מבלי שיבלוט ויפריע ללא צורך. כמובן שאותו פתרון מאפשר גם את המצב ההפוך: מילה או משפט בעברית, בלב ליבו של בלוק טקסט באנגלית.

בניגוד למקרים רבים, נעם טקסט אינו פונט עברי שהוכפף לפונט לטיני קיים, אלא משפחה טיפוגרפית דו-אלפאביתית שהתפתחה באופן אורגני, אט-אט, כתב עברי ליד לטיני - עקב בצד אגודל, אחד כנגד השני, אחד עם השני, אחד ליד השני - תוצר של דיאלוג מתמשך.

גרסת העברית של נעם טקסט נובעת ומהדהדת את הפרנק-ריהל ואת המסורת, אבל הינה בעלת מראה עדכני ועכשווי. בפונט ניקוד מדויק ויחודי, צימוד אותיות kerning מוקפד וסימנים מיוחדים לעברית, השונים מאלה הלטיניים. הפונט מצויד בסט ספרות יחודי לעברית, סימני מטבעות ובעיקר סימני פיסוק המעוצבים במיוחד לשימוש בעברית.

עוד רציתי, כאמור, לייצר חלופה ראויה לפרנק-ריהל. ביקשתי - כמו רבים אחרים - לקעקע את ההגמוניה, לערער על שלטונו הרודני של הפרנק-ריהל. בין השאר, שאפתי

ליצור פונט חסכוני יותר ובהיר יותר. כמובן שרציתי גם ליצור אפשרות קריאה יותר מן הפרנק-ריהל.

האם ניתן ליצור פונט קריא יותר מן הפרנק-ריהל? אני משוכנע שכן.

כמובן שהיום קיימות גרסאות שונות של הפונט, טובות יותר או פחות. ללא קשר, אני חושב שהפרנק-ריהל אינו בהכרח גופן "טוב", או "קריא". אני חושב שהוא מאד קישוטי, די סתום וכהה, בנוי די מוזר - כשבוחנים לעומק את היחס שלו אל היד הקליגרפית - ומעל לכל, בידול האותיות שלו אינו מובחן מספיק.

אלא שאנחנו, קוראי העברית, צועדים כבר כברת דרך משמעותית, יד ביד עם Frank-Rühl. קצת יותר ממאה שנה. אנחנו רגילים אליו. מילדות עד בגרות, כשאנו חושבים על האות אלף, או על גימל, בעיני רוחנו אנו רואים את הפרנק-ריהל.

כשיצאתי לדרך ניסיתי ליצור פונט חסכוני יותר מן הפרנק-ריהל. קריא יותר, אבל גם מעט צר יותר, שיחסוך נדל"ן בעיתונות, שיפנה שטח לטובת מודעות ויחסוך נייר והדפסה בעיתונות ובשוק הספרים. במשך השנים, ערכו של נדל"ן הנייר, בעיתונות היומית ובמגזינים, ירד פלאים. הפרסום צומצם ואין כבר צורך בפונט צר וחסכוני. ברשת, ועל המסכים לסוגיהם, המטרג' כמעט בחינם, אינסופי. גם כאן אין ממש צורך בחסכון.

לאורכו של התהליך רב-השנים, השתנה העולם ואני כבר כמעט שכחתי מה רציתי להשיג ולמה יצאתי לדרך. עם זאת, המסע הארוך הנביט תהליך איטי של שיוף, גילוף ודיוק שכנראה לא היה מתרחש לו הייתי פועל בלוחות זמנים מקובלים.

בעשור האחרון התרחשה מהפכה של ממש בשדה עיצוב האות העברית. כשהתחלתי, פעלו מעצבים בודדים בתחום, וגוף ידע היסטורי מסודר ונגיש לא היה קיים כמעט בכלל. היום התמונה שונה בתכלית: בשדה פועלים לא מעט מעצבי אותיות עבריות, התחום הפך לאופנתי, אתרים ובלוגים עוסקים בנושא ואפילו כתיבה אקדמית מחקרית בנושא מתחילה לצוץ פה ושם ולצבור תאוצה.

נעם טקסט מבקש להרחיב את ארגז הכלים העומד לרשות המעצבים בעברית ולתרום את חלקו לעולמה של האות העברית המודרנית.

עדי שטרן, ספטמבר, 2017